

Статистичко истражување за комунален отпад

ЖС_ЖС.О.2_А_МК_2024_1

Референтни метаподатоци според ESMS 2.0 структура

1	Контакт
1.1	Организација/ институција за контакт
Државен завод за статистика	
1.2	Организациска единица за контакт
Одделение за животна средина, енергетика и транспорт.	
1.3	Лице за контакт
Сузана Стојановска	
1.4	Звање на лицето за контакт
Советник	
1.5	Поштенска адреса
ул. „Даме Груев“ бр. 4, 1000 Скопје, Република Северна Македонија	
1.6	Електронска адреса
suzana.stojanovska@stat.gov.mk	
1.7	Телефонски број
+00 3892 3 295 650	
1.8	Факс
+00 3892 3111 336	
2	Ажурирање метаподатоци
2.1	Последна потврда на метаподатоците
16/04/2024	
2.2	Последна објава на метаподатоците
16/04/2024	
2.3	Последно ажурирање на метаподатоците
16/04/2024	
3	Статистичка презентација
3.1	Опис на податоците
Се објавуваат податоци за: количество на собран и создаден комунален отпад, видот и количеството на комунален отпад, постапувањето со комунален отпад, бројот и активната површина на активни депонии. Се пресметува и објавува индикатор за создаден комунален отпад по глава на жител.	
3.2	Систем на класификации
Национална класификација на дејности, НКД Рев.2 усогласена со Европската класификација NACE Rev. 2 од 01.01.2008.	
3.3	Опфат на сектор/и
Опфатот на истражувањето е целосен за деловни субјекти чија главна економска активност припаѓа на -Сектор Е/Д - Снабдување со вода; отстранување на отпадни води, управување со отпад и дејности за санација на околината (само оддел	

38), според НКД Рев.2.

3.4 Статистички концепти и дефиниции

Статистиката за комунален отпад е заснована на Упатството за статистика на отпад – Прирачник за прибирање податоци за создавање и третман на отпад, (2013) и Водич за прибирање податоци за комунален отпад, (2020).

Статистиката за комунален отпад е заснована на податоци за комунален отпад собран од систем на јавно собирање кој ги вклучува количествата на комунален отпад собран при спроведување на задолжителна јавна комунална услуга за собирање на комунален отпад.

Податоците за создадени количества на комунален отпад според статистички региони и општини статистички се обработуваат и проценуваат на цело население во Република Македонија. Причината за таква проценка е дека некои населени места немаат воспоставено јавно комунално претпријатие и не се опсужени со системот на собирање отпад.

Прибирањето податоци е засновано на дефиницијата за комунален отпад која вели дека тоа е мешан отпад и одделно собран отпад од домаќинства вклучителн хартија и картон, стакло, метали, био-отпад, дрво, текстил, отпад од електрична и електронска опрема, и мешан отпад и одделно собран отпад од други извори, каде што таквиот отпад е сличен по природа и состав на отпад од домаќинствата.

Комуналниот отпад не го вклучува отпадот од производство, земјоделство, шумарство, рибарство, септички јами и канализациона мрежа и третман, вклучително мил од канализација, стари возила или отпад од градежништво и уривање.

Дефиниции:

Отпад е материјал или предмет од една од групите на отпад наведени во Листата на отпад (Commission Decision of 18 December 2014 како дополнување на 2000/532/EC на листата на отпад според Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council), кој сопственикот го исфрла или има намера или е потребно да го отстрани. За да се заштити животната средина или други јавни користи, отпадот мора да биде собран, даден за обработка или отстранување, преработен или отстранет на пропишан начин. .

Опасен отпад е отпад кој прикажува една или повеќе од опасните својства наведени во анексот на Regulation (EU) No. 1357/2014 од 18 December 2014, што го заменува анексот III на Directive 2008/98 / EC of the European Parliament and of the Council за отпад и укинува одредени директиви.

Комунален отпад е отпад од домаќинствата и сличен отпад од трговија, производство, деловни услуги и други активности, како и од јавниот сектор.

Листа на отпад (LoW) е листа на опасен и неопасен отпад дефинирана со Commission Decision of 18 December 2014 што ја заменува и дополнува Decision 2000/532/EC на листата на отпад согласно Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council. Отпадот се класифицира во групи според неговото потекло. Покрај името, секој отпад има и шестцифрен број. Ако отпадот е опасен, бројот е проследен со ѕвездичка. Создавачот на отпад е одговорен за класификација на отпадот во соодветната група.

Производител на отпад Производител на отпад е секој чии активности произведуваат отпад (оригинален производител) и/или секој кој врши претпреработка, мешање или други операции што резултираат со промена на природата или составот на овој отпад.

Собирач на отпад Собирач на отпад е правен субјект или индивидуален претприемач кој дејноста собирање отпад ја врши во согласност со Правилникот за отпад.

Преработувач на отпад е правен субјект или индивидуален претприемач кој врши дејност обновување на отпадот согласно Правилникот за отпад и има еколошка дозвола за обновување на отпадот од Министерството за животна средина и просторно планирање.

Одлагач на отпад е правен субјект или индивидуален претприемач кој врши дејност одлагање на отпадот согласно Правилникот за отпад и поседува еколошка дозвола за отстранување на отпад од Министерството за животна средина и просторно планирање.

Управување со отпад опфаќа собирање, транспорт, обновување и отстранување на отпадот, вклучително и надзор на таквите операции и последователна грижа на местата за одлагање и на дилер или посредник.

Собирање на отпад е отпад под претпоставка, вклучувајќи го и неговото претходно складирање за потребите на транспортот, до објект за третман на отпад.

Третман на отпад вклучува операции за обновување или отстранување, вклучително и подготовка за обновување или отстранување. Изведувачот на третман на отпад може да започне со активности за третман на отпад откако ќе добие еколошка дозвола за третман на отпад од Министерството за животна средина и просторно планирање.

Обновување на отпад е постапка чиј главен резултат е тоа што отпадот корисно се применува во објектот во кој е преработен или во други економски активности на начин што ги заменува другите материјали кои инаку би се користеле за исполнување одредена функција, или подготвени да ја исполнат оваа функција. Списокот на постапки за обновување е даден во Анекс 2 на Регулативата за отпад, но тоа не исклучува други можни постапки за обновување. Во еколошката дозвола за искористување на отпадот се утврдува шифра (R), според која преработувачот го обновува отпадот.

Рециклирање е секоја операција за обновување со која отпадните материјали повторно се преработуваат во производи, материјали или супстанции без разлика дали се за оригинални или за други цели. Вклучува преработка на органски материјал, но не вклучува обновување на енергија и преработка во материјали што треба да се користат како горива или за операции за затрупување.

Одлагање/отстранување на отпад е постапка која не е обновување, дури и ако е секундарна последица на рекултивација на супстанции или енергија. Списокот на постапки за отстранување е даден во Анекс 3 на Регулативата за отпад (ОЈ РС, бр. 37/15 и 69/15), но тоа не исклучува други можни постапки за отстранување. Во еколошката дозвола за отстранување на отпад е утврдена шифра (D), според која отстранувачот го одлага отпадот.

Депонија е место за отстранување на отпад за отстранување на отпадот на или во земја (т.е. под земја), вклучително и внатрешни локации за одлагање на отпадот (т.е. депонија каде што производителот на отпад врши сопствено отстранување на отпадот на местото на производство) и постојана локација (т.е. повеќе од една година) која се користи за привремено складирање на отпад.

3.5	Статистичка единица
Деловни субјекти.	
3.6	Статистичка популација
Сите деловни субјекти чија основна дејност е собирање и постапување со отпад кои припаѓаат во секторот Е/Д (оддел 38) според НКД Рев. 2.	
3.7	Референтна област
Република Северна Македонија	
3.8	Временска покриеност
Од 2008 година наваму.	
3.9	Базен период
Не е применливо.	
4	Единица на мерење
тони	
5	Референтен период
Година.	
6	Институционален мандат
6.1	Законски акти и други договори
НАЦИОНАЛНА ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА	
Закон за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/1997, 21/2007, 51/2011, 104/2013, 42/2014, 192/2015, 27/16, 83/18, 220/18, 31/20) (https://www.stat.mk/mk/za-nas/zakonski-akti/zakon-za-drzhavna-statistika/)	
Програма за статистички истражувања 2023-2027 („Службен весник на РМ“ бр.29/23) (https://www.stat.mk/mk/za-nas/zakonski-akti/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B8-%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B6%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D0%B0/)	
ЕВРОПСКО ЗАКОНОДАВСТВО	
Регулатива (ЕУ) 2150/2002 на Европскиот Парламент и Совет.	

6.2	Споделување на податоци
Податоци за комунален отпад се разменуваат со Министерство за животна средина и просторно планирање врз основа на документ - Меморандум за соработка. Размена на податоци се врши со МАНУ за целите на изработка на инвентар на стакленички гасови. Податоци за се испраќаат (преку eDAMIS) до Евростат. Евростат прибира податоци преку редовен годишен прашалник за комунален отпад.	
7	Доверливост
7.1	Доверливост - политика
1. Заштитата на индивидуалните податоци е регулирана со Законот за државна статистика (https://www.stat.mk/mk/za-nas/zakonski-akti/zakon-za-drzhavna-statistika/). 2. Основните принципи и активности, што се преземаат за да се обезбеди доверливоста на податоците се опишани во Политиката за статистичка доверливост (https://www.stat.mk/mk/za-nas/politiki-i-strategii/politika-za-statistichka-doverlivost/).	
7.2	Доверливост - третирање на податоците
Во согласност со член 38 од Законот за државна статистика (https://www.stat.mk/mk/za-nas/zakonski-akti/zakon-za-drzhavna-statistika/) и Политиката за доверливост (https://www.stat.mk/mk/za-nas/politiki-i-strategii/politika-za-statistichka-doverlivost/), индивидуалните податоци не се објавуваат. Но, доколку се обезбедува пристап до микроподатоци од соодветното истражување, тогаш треба да се наведат методите кои се користат за спречување на разоткривање на податоците.	
8	Политика за објавување
8.1	Календар на објавување
Датумот на објавување на податоците се утврдува во Календарот за објавување на Соопштенија, кој се ажурира квартално.	
8.2	Пристап до Календарот на објавување
https://www.stat.mk/mk/%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80-%D0%BD%D0%B0-%D0%BE%D0%B1%D1%98%D0%B0%D0%B2%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D0%B0/#	
8.3	Кориснички пристап
Сите корисници имаат истовремено (или еднаков) пристап до статистичките податоци: ова значи дека датумите за објавување на статистичките податоци се претходно јавно објавени и никој корисник нема пристап до официјалните статистички податоци пред нивното објавување. Статистичките податоци прво се објавуваат во едицијата „Соопштенија “ на ВЕБ страницата на Државниот завод за статистика во 12.00 часот.	
9	Фреквенција на дисеминација
Годишна	
10	Достапност и јасност
10.1	Соопштенија
Соопштенијата се објавуваат (и истите се достапни на ВЕБ страницата на ДЗС во поглавјето: „Соопштенија“ (https://www.stat.mk/mk/%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D1%81%D0%BE%D0%BE%D0%BF%D1%88%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%98%D0%B0	

Соопштение Комунален отпад се објавува годишно и е достапно на ВЕБ страницата на ДЗС во поглавјето: „Соопштенија“ (<https://www.stat.mk/mk/stat/%D0%B8%D0%BD%D0%B4%D1%83%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%B8-%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0/zivotna-sredina/komunalen-otpad/komunalen-otpad-2023-godina/>).

10.2 Публикации

Податоците за комунален отпад се објавени во:

Публикации:

Статистички годишник,

<http://www.stat.gov.mk/PublikaciiPoOblast.aspx?id=34&rbrObl=37>

Статистика на животна средина

http://www.stat.gov.mk/PrikaziPublikacija_1.aspx?rbr=703

Регионите во Република Северна Македонија

http://www.stat.gov.mk/PrikaziPublikacija_1.aspx?rbr=736

10.3 Онлајн база на податоци

МАКСтат база на податоци: Животна средина

http://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat_ZivotnaSredina/325_ZivSr_reg_08_11_KomOtp_mk.px/?rxid=46ee0f64-2992-4b45-a2d9-cb4e5f7ec5ef

Број на прегледи на податочни табели од МАКСтат: 80

10.4 Пристап до микроподатоци

Користењето на микроподатоци за надворешни корисници е можно само за истражувачки цели и се врши во согласност со Законот за државна статистика (член 41, член 42 и член 43). Пристапот до анонимизирани микроподатоци е дефиниран со интерна процедура на Државниот завод за статистика „Пристап до анонимизирани микроподатоци за научно-истражувачки цели“. (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/profeduri/pristap-do-anonimizirani-mikropodatofi-za-nauchno-istrazhuvachki-feli/>).

10.5 Друго

По барање на корисниците, податоците се подготвуваат и во форма согласно нивните потреби.

10.6 Документација за методологијата

Методолошко објаснување, национално,

<http://www.stat.gov.mk/MetodoloskiObjasSoop.aspx?id=123&rbrObl=5>

Методологија за составување и известување податоци за комунален отпад, Евростат

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/342366/351811/Guidance+on+municipal+waste+data+collection/>

10.7 Документација за квалитетот

Извештај за квалитет се објавува на веб страницата на ДЗС (http://www.stat.gov.mk/Meta_godini_v2.aspx). Последниот се однесува за 2021 година. Извештај за квалитет се доставува до Евростат преку ESS Metadata handler (<https://webgate.ec.europa.eu/estat/spe/metaconv/home.htm#>). Последниот се однесува на референтна година 2023.

11 Управување со квалитет

11.1 Обезбедување на квалитетот

Квалитетот на процесите и продуктите, во Државниот завод за статистика се обезбедува со почитување на Европскиот Кодекс за работа на европската статистика (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/kvalitet/kodeks-za-rabota-na-evropskata-statistika/>) и Рамката за оценка на квалитетот во рамките на Европскиот статистички систем (ESS Quality Assurance Framework--<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/4392716/ESS-QAF-V2.0-final.pdf>). Критериумите за квалитет се утврдени и во Законот за државна статистика во член 46 и член 4в (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/zakonski-akti/zakon-za-drzhavna-statistika/>).

11.2 Оценка на квалитетот

Државниот завод за статистика ги реализира статистичките активности во согласност со Статистичкиот бизнис процес модел, кој се базира на меѓународниот модел - Генерички статистички бизнос процес модел (Generic Statistical Business Process Model-GSBPM) . Примената на овој модел, како и примената на меѓународните стандарди во статистичката продукција обезбедуваат високо ниво на точност и споредливост на податоците.

12 Релевантност

12.1 Потребни на корисниците

Податоците за комунален отпад се користат од национални институции (Министерство за животна средина и просторно планирање, Регионален центар за животна средина), МАНУ, бизнис асоцијации, невладини организации, единици на локална самоуправа, како и европските и меѓународните институции . Податоците се користат за подготовка на стратегии и планови за управување со отпадот.

12.2 Задоволство на корисниците

Почнувајќи од 2009 година, Државниот завод за статистика на секои три години спроведува Анкета за задоволство на корисниците.

12.3 Комплетност

Временска серија од 2008 до 2023 година.

13 Точност и веродостојност

13.1 Свкупна точност

Методологијата на истражувањето и начинот на прибирање на податоците обезбедуваат солиден опфат и точност на податоците.

13.2 Примерочни грешки

Не е применливо.

13.3 Непримерочни грешки

Не е применливо.

14 Навременост и точност

14.1 Навременост

T+180.

14.2 Точност

Податоците се објавуваат на денот, што е утврден (најавен) во Календарот за навременост.

15 Кохерентност и споредливост

15.1 Географска споредливост

Постои географска споредливост на дисеминираните податоци на национално и регионално ниво. Поради единството на принципите, променливите, дефинициите и класификациите што се користат, постои висок степен на споредливост со земјите-членки на ЕУ во однос на резултатите од истражувањето. Географската споредливост е исто така подобрена поради релевантниот Прирачник на Евростат и релевантните проверки спроведени од Евростат.

15.2 Временска споредливост

Податоците од 2008 натаму се пресметани според НКД Рев.2.0 и споредливоста на временската серија е обезбедена.

15.3 Меѓудоменска кохерентност

Кохерентност меѓу области не е обезбедена.

15.4 Внатрешна кохерентност

Внатрешна кохерентност на податоците е обезбедена и се прави споредба со другите истражувања од областа.

16 Трошок и оптовареност

Просечното време за пополнување на прашалникот е 15 минути.

17 Ревизија на податоците

17.1 Политика за ревизија на податоците

Ревизијата на податоците се прави во согласност со Политиката за ревизија на ДЗС: (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/politiki-i-strategii/%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%86%D0%B8/https://www.stat.gov.mk/ZaNas.aspx?id=25>).

17.2 Практика за ревизија на податоците

18 Статистичка обработка

18.1 Извори на податоци

Изворни податоци: Статистичко истражување за комунален отпад.

Рамка на која се темели изворот на податоците: Статистички деловен регистар

Методот со кој се прибираат податоците: ЕСТАТ-Целосен опфат.

18.2 Фреквенција на прибирање податоци

Годишна

18.3 Прибирање на податоците

Податоците за комунален отпад се прибираат со статистичкиот образец: Годишен извештај за комунален отпад (ЖС.О.2).

Статистичкиот образец ЖС.О.2 се испраќа до претпријатијата по пошта (или е-пошта). Во прилог на прашалникот се испраќа и список на населени места за соодветната општина во кој се евидентираат населените места опфатени со колективен систем за собирање отпад.

Од 2024 година податоците се прибираат преку ЕСТАТ.

18.4 Проверка на податоците

Проверка на податоците се врши во согласност со дефинираните критериуми за контрола. Проверка на податоците се врши пред и по внесувањето. За отстапувањата се контактираат извештајните единици. Проверка се врши и на готовите резултати пред нивното објавување.

При приемот на образецот (по пошта или во Excel по е-пошта, преку ЕСТАТ) се архивира, евидентира, контролира и внесува со апликацијата (во Блејз).

Со апликацијата се спроведуваат задолжителните контроли според дефинираните правила за валидација. Во случај да има грешки и/или нелогичности се контактираат давателите на податоците.

Се контролира опфатноста која треба да биде 100%.

Валидација на излезните податоци:

Излезните податоци се анализираат и потврдуваат, во однос на претходната година (години).

За варијаблата количество создаден отпад се врши процена врз основа на количеството собран отпад поделено со бројот на население. За населените места кои не се опслужени со систем на собирање отпад се зема количеството отпад во населено место со слична големина (односно број на население).

18.5 **Компилирање податоци**

По електронското преземање на податоците, се врши контрола на податоците во согласност со однапред дефинирани логичка правила, импутација на вредностите кои недостигаат. Потоа податоците се внесуваат во соодветна апликација за внес со вградени онлајн контроли. На крајот се подготвуваат стандардизирани излезни табели со главните резултати што се објавуваат.

18.6 **Прилагодување**

Не се врши прилагодување на временската серија.

19 **Коментар**

A.1 **Анекси**